

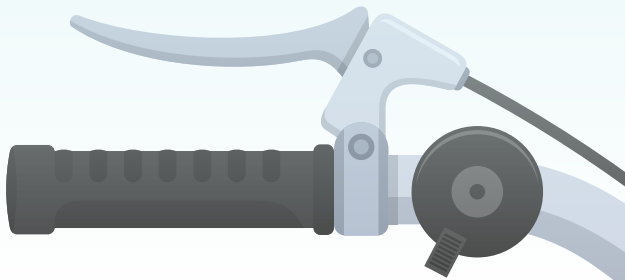

Vlaanderen

is mobiliteit &
openbare werken

Veilig fietst het langst

PRAKTISCHE GIDS

DEPARTEMENT
MOBILITEIT &
OPENBARE
WERKEN

VEILIGE FIETS > BASISUITRUSTING

Een veilige rit begint met een veilige fiets. Kijk na of alle essentiële onderdelen in goede staat zijn en dat de verplichte minimale uitrusting aanwezig is.

Waarover moet je fiets minimaal beschikken volgens de wet?

- Twee goed werkende remmen: een op het voorwiel en een op het achterwiel.
- Een fietslicht, zowel vooraan als achteraan. Vooraan moet het licht wit of geel zijn, achteraan rood.
- Een bel, die je moet kunnen horen op 20 m van de fiets.
- Een witte reflector vooraan.
- Een rode reflector achteraan.
- Gele of oranje pedaalreflectoren aan beide pedalen.
- Reflectoren op de wielen of de banden.
- Ofwel een witte retro-reflecterende strook in de vorm van een doorlopende cirkel langs elke kant van de band van het voor- en achterwiel.
 - > Ofwel op elk wiel ten minste twee gele of oranje reflectoren met dubbel front, vast en symmetrisch bevestigd aan de spaken
 - > De combinatie van deze twee.

Bij een koersfiets, een alle-terrein-fiets of een fiets met een kleine wieldiameter, zoals bijvoorbeeld een kinderfiets of vouwfiets, volstaan:

- Een bel, die je moet kunnen horen op 20 m afstand.
- Twee goed werkende remmen: een op het voorwiel en een op het achterwiel.

LET OP! Als je gaat fietsen in het donker of in de schemering dan moeten ook deze fietsen reflectoren en lichten hebben. Als koersfietsen en alle-terrein-fietsen een spatbord hebben, zijn reflectoren altijd verplicht.

VEILIGE FIETS > EXTRA UITRUSTING

Om je veiligheid verder te verhogen, kan je nog bijkomende uitrusting aanschaffen. Deze is niet verplicht in België, maar kan helpen om ongevallen te voorkomen of de impact te verkleinen. Meer dan het overwegen waard dus!

Reflecterende kledij, knie- enkelbandjes of een fluovestje

Hoe meer van deze dingen je draagt, hoe beter je zichtbaarheid. Niet alleen in het donker, maar ook overdag. Zo kan je je zichtbaarheid verhogen tot 100 m, waardoor een auto meer tijd krijgt om je op te merken. Denk eraan dat een auto met 40 km/u al 20 m nodig heeft om te stoppen.

Helm

Steeds meer fietsers dragen een helm. Een goede zaak, want hij verkleint de kans op een dodelijk of ernstig hersenletsel fors. Vooral bij een val op jonge leeftijd kan zelfs een klein hersenletsel blijvende gevolgen hebben voor een gezonde hersenontwikkeling. Kies steeds een helm met het juiste CE-label van de Europese Unie: EN1078 voor volwassenen en EN1080 voor kinderen.

Waarop moet je letten bij de keuze van een fietshelm?

- De fietshelm moet zowel de voorkant, bovenkant en achterkant van je hoofd goed bedekken, zonder het zicht te beperken.
- Een laag gewicht en ventilatiegaten verbeteren het comfort.
- De helm moet recht op het hoofd staan. Trek de riempjes aan.
- Doe de test en schud na het aantrekken van de riempjes met je hoofd. De helm mag dan niet meer bewegen. Om de helm beter te laten passen, kan je schuimstukjes toevoegen, die worden geleverd bij de helm.

LET OP! Vervang je fietshelm na 5 jaar of na een val of schok. Ook al zie je geen tekenen van schade, toch kan de fietshelm binnenin beschadigd zijn.

helm
(niet verplicht)

reflecterende kledij
(niet verplicht)

rood licht

reflectoren

remmen

fietsbel

wit of geel licht

reflector

DE ELEKTRISCHE FIETS EN DE SPEEDPEDELEC

Elektrisch fietsen is anders dan gewoon fietsen. Informeer je bij de aankoop goed over de verschillende modellen en mogelijkheden en vraag of je een testrit mag maken met diverse types. Aankoop gedaan? Probeer de fiets dan eerst even uit in een rustige omgeving of op een terrein buiten het verkeer. Een fietshelm is sterk aan te raden. Want hoe sneller je fietst, hoe harder natuurlijk de klap als je valt.

Let ook op:

- Begin je fietstocht zonder of met lage ondersteuning van de hulpmotor en vertrek in een lage versnelling.
- Bij druk verkeer of in moeilijke omstandigheden zet je de ondersteuning lager of helemaal uit. Zo blijf je je snelheid goed onder controle houden en kun je beter anticiperen op onverwachte situaties.
- Meestal zal je sneller fietsen dan andere weggebruikers verwachten. Hou hier rekening mee, en pas je snelheid aan, zeker als het druk is of bij nat weer.

Liever nog wat sneller?

De **speedpedelec** is een bromfiets 'klasse P'. De regels daarvoor lopen grotendeels gelijk met die voor een gewone bromfiets klasse B (tot 45 km/u). Ze hebben een maximaal vermogen van 4kW, en een ondersteuning tot maximaal 45 km/u.

Waar mag je (niet) rijden met je speedpedelec?

- Waar de snelheid beperkt is tot 50 km/u of minder, mogen de bestuurders van speedpedelecs het fietspad volgen, zolang je de andere weggebruikers die zich hierop bevinden niet in gevaar brengt.
- Wanneer een hogere snelheidsbeperking geldt, moeten de bestuurders van speedpedelecs het fietspad volgen, als dit er is.
- Verkeersborden kunnen in afwijking van de regel aanduiden of het verboden of verplicht is om het fietspad te gebruiken.

- De maximumsnelheid geldt uiteraard ook voor speedpedelecs. Op plaatsen met een maximumsnelheid van 30 km/u of minder moet je die dus ook respecteren.
- In een fietszone mag je fietsers voorbijsteken, maar je mag de maximumsnelheid van 30 km/u niet overschrijden.

Het verkeersbord D10

Is het gedeelte van de openbare weg aangeduid door dit verkeersbord, dan mag je er met de speedpedelec nooit gebruik van maken en moet je op de openbare weg rijden.

Tot slot, goed om te weten:

- Voor een speedpedelec heb je een rijbewijs nodig. Dat kan een rijbewijs zijn voor een bromfiet of voor een ander voertuig (uitgezonderd het rijbewijs G voor landbouwvoertuigen).
- Je moet altijd een helm dragen. Dit moet een helm zijn met CE-label (fietshelm conform EN11078 + beschermend voor slapen en achterhoofd of bromfietshelm).
- Bij je speedpedelec hoort ook een gelijkvormigheidsattest en je moet het inschrijven bij de Dienst Inschrijving Voertuigen (DIV) en de nummerplaat bevestigen op je voertuig.
- Een verzekering is verplicht als je een speedpedelec hebt die zich zonder trapondersteuning sneller dan 25 km/u kan voortbewegen.

WAAR MAG OF MOET JE FIETSEN?

Er is een fietspad

Als er in je rijrichting een toegelaten en berijdbaar fietspad is (dus vrij van obstakels of bijvoorbeeld sneeuw), dan moet je dit als fietser altijd gebruiken.

Een fietspad kan je op 3 manieren herkennen:

Het verkeersbord D7

Als dit bord in beide richtingen is geplaatst, dan is er sprake van een tweerichtingsfietspad.

Het verkeersbord D9

Dit bord duidt aan dat fietsers aan de ene kant moeten rijden en voetgangers aan de andere kant moeten stappen. Een scheidingslijn of een andere aanduiding op de weg geeft aan wie waar hoort. Als dit bord in beide richtingen is geplaatst, dan is er sprake van een tweerichtingsfietspad.

Een wegmarkering

Dit zijn twee evenwijdige witte onderbroken strepen op het wegdek. In principe staat hier geen verkeersbord bij. Dit fietspad moet je verplicht gebruiken als het rechts in je rijrichting ligt. Je mag het niet volgen, wanneer het links in je rijrichting ligt. Fietspaden aangeduid door deze wegmarkering kunnen dus nooit tweerichtingsfietspaden zijn.

LET OP! Fietssuggestiestroken zijn **GEEN** fietspaden. Deze gekleurde stroken zie je soms in straten zonder afzonderlijke fietsinfrastructuur. Fietssuggestiestroken zijn deel van de rijbaan, dus ook andere weggebruikers mogen of moeten er zelfs over rijden. De stroken maken andere weggebruikers erop attent dat ze fietsers met een volwaardige plaats in het gemengd verkeer mogen verwachten.

Er is **GEEN** fietspad

Als er geen fietspad is, dan fiets je rechts op de rijbaan, in je rijrichting, zo dicht mogelijk bij de rechterrاند.

Hoe fiets je op een veilige manier 'zo dicht mogelijk tegen de rechterrاند'?

- Fiets niet in de goot.
- Houd afstand van geparkeerde auto's (openslaande portieren).
- Neem wat extra ruimte in, zo kan je ook nog wat rechts uitwijken indien nodig (put in de weg, hindernis).
- Op pleinen, op rotondes (zonder fietspad) en op rijstroken met pijlen die de verplichte richting aangeven, ben je niet verplicht om zo dicht mogelijk tegen de rechterrاند te rijden.

Op **parkeerstroken of gelijkgrondse bermen** mag je rijden, als die rechts in je rijrichting liggen. Let wel op dat je voorrang verleent aan de andere weggebruikers en dat je geen voorrang hebt als je terug op de rijbaan komt. Doe dit dus alleen als er over een lange afstand geen auto's geparkeerd staan. Ga zeker niet tussen de geparkeerde auto's slompen!

Op de **verhoogde berm of het voetpad** mag je fietsen als de weg buiten de bebouwde kom ligt. Ook hier moet je rechts rijden in de gevolgde rijrichting (dus niet op het links gelegen trottoir) en voorrang verlenen aan de andere gebruikers van het trottoir. Kinderen jonger dan 10 jaar mogen altijd op het voetpad of de verhoogde berm fietsen.

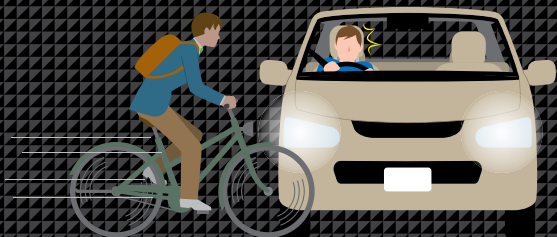
Naast elkaar of niet?

Binnen de bebouwde kom mag je met twee naast elkaar op de weg fietsen, zolang kruisend verkeer mogelijk blijft. Je mag tegenliggers niet hinderen. Buiten de bebouwde kom rij je achter elkaar wanneer een voertuig nadert.

LET OP! Respecteer de algemene voorzichtigheidsplicht: alle weggebruikers, ook fietsers, moeten zich op de weg zo gedragen dat ze geen hinder of gevaar veroorzaken voor anderen. Let extra op voor kinderen, oudere personen of personen met een handicap. Hou altijd rekening met de omstandigheden: slecht weer, de staat van de weg of de aanwezigheid van andere weggebruikers.

Zonder goede
lichten ben je als
fietser zo goed als
onzichtbaar.

Fiets je in het donker?

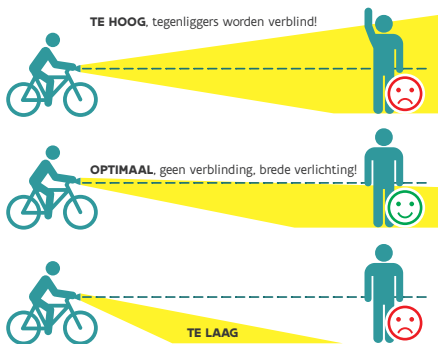
Je licht moet aanstaan wanneer de zichtbaarheid minder dan 200 m bedraagt. Dus niet alleen in het aardedonker, maar ook bij valavond of schemering. De wet legt geen kwaliteitsnormen op voor fietsverlichting, maar je bespaart er best niet te veel op.

Je lichten dienen immers niet alleen om de baan te verlichten, maar zeker ook om gezien te worden. Zonder goede lichten ben je in het donker zo goed als onzichtbaar, zelfs op plaatsen met openbare verlichting.

Fietslicht: waarop letten?

Het mag een knipperlicht of vast licht zijn, bevestigd aan de fiets of aan jezelf, zoals een hoofdlamp. Maak de verlichting af en toe eens schoon om het licht sterker te laten doorstralen. Je achterlicht moet wel zichtbaar zijn vanop 100 m. Vervang dus tijdig de batterijen. Let er ook op dat je verlichting steeds op de weg gericht is en je medeweggebruikers niet verblindt.

Richt je fietslicht correct op de baan!

Fiets met kennis van zaken!

DE BELANGRIJKSTE REGELS OP
EEN RIJ

WAT BETEKENEN DE BORDEN?

Verboden richting

Verboden richting voor iedere bestuurder (C1)

Verboden toegang, in beide richtingen, voor iedere bestuurder (C3)

Bovenstaande borden gelden niet voor fietsers, bromfietsen klasse A en/of P (de speedpedelec), indien één van volgende (onder) borden er onder geplaatst zijn:

LET OP! Enkel als er zo'n 'uitgezonderd fietsers' onder het verkeersbord hangt, mag je deze weg met de fiets inrijden. Anders moet je afstappen en met de fiets aan de hand verder.

Een helm verkleint
de kans op een
dodelijk of ernstig
hersenenletsel fors.

Fietszone

Fietsstraten vormen een fietszone. Welke regels gelden er?

- Als er eenrichtingsverkeer is, mag je de hele breedte van de rijbaan gebruiken.
- Waar dit toegelaten is, mag je in de tegenovergestelde richting een eenrichtingsstraat inrijden, maar dan moet je aan de rechterkant van de rijbaan blijven.
- Wanneer er verkeer in beide richtingen is, mag je als fietser enkel de rechterhelft van de rijbaan gebruiken.
- Motorvoertuigen mogen fietsers in een fietszone nooit inhalen.
- De snelheid in een fietszone is beperkt tot 30 km/u.

Fietssnelweg

De fietssnelwegen zijn kwaliteitsvolle fietsroutes die tot doel hebben fietsen over een langere afstand mogelijk te maken. Deze snelwegen hebben veel verschillende gezichten: fietszone, fietspad, jaagpad, woonerf, ... allemaal verschillende infrastructuur met eigen regels. Verkeersborden langs de route maken duidelijk welke regels gelden.

Vorbehouden wegen

De F99 borden geven aan dat deze weg of een gedeelte van deze weg voorbehouden is voor de weggebruikers afgebeeld op het bord. Dit zijn (1) fietsers en voetgangers, (2) voetgangers, fietsers, speedpedelecs en ruiters en (3) landbouwvoertuigen, ruiters, voetgangers, speedpedelecs en fietsers.

Waarop moet je letten?

- De gebruikers van deze weg moeten goed opletten voor elkaar.
- De maximumsnelheid is 30 km/u.
- Spelen is hier toegestaan, wees extra voorzichtig voor kinderen.
- Voetgangers en fietsers moeten het toegewezen gedeelte gebruiken. Fietsen mag op het voetgangersgedeelte als je de doorgang vrij laat voor de voetgangers. Fiets hier dus niet op als er mensen wandelen.

Voetgangerszone

Als fietser is het belangrijk dat je controleert of je in de **voetgangerszone** mag fietsen, kijk dus altijd goed of er een fiets op het bord staat zoals hier. Staat er geen fiets op? Dan mag je hier niet fietsen. Als je er wel mag fietsen, dan doe je dit stapvoets en zonder de voetgangers te hinderen of in gevaar te brengen. De voetgangers hebben voorrang, indien nodig stop je, en als het druk is, stap je af.

Delen met voetgangers

Dit bord (D10) duidt aan dat fietsers het voorbehouden deel van de weg **delen met voetgangers**. Fietsers mogen de voetgangers niet in gevaar brengen. Pas je snelheid dus aan.

Jaagpaden

Langs de Vlaamse waterwegen loopt er meer dan 2.000 km jaagpad. Het is een dienstweg voor het beheer en onderhoud van de waterwegen. Fietsers zijn enkel toegelaten als een onderbord dit uitdrukkelijk aangeeft. Dit is ook zo voor speedpedelecs. Op het jaagpad geldt altijd een maximumsnelheid van 30 km/u. Door het gemengd gebruik, met ook voetgangers of zelfs vissers, is het belangrijk de snelheid aan te passen en voldoende afstand te houden.

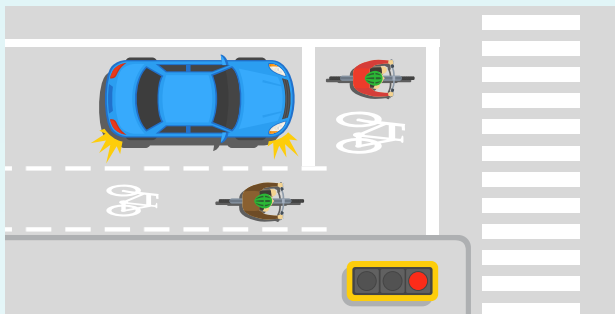
Rechtsaf/rechtdoor vrij voor fietsers

Staat het verkeerslicht op oranje of rood en staat er een verkeersbord B22 of B23 of een extra oranjegeel knipperlicht met fietssymbool en pijl bij? Dan mag je als fietser afslaan in de richting van de pijl of rechtdoor rijden. Je moet wel voorrang verlenen aan de andere weggebruikers.

Opstelvak/strook

Een **opstelvak of opstelstrook** voor fietsers is een zone aansluitend op een fietspad, afgebakend door twee stopstrepen met hierin een symbool van een fiets. Dit vak dient om te wachten tijdens de rode fase van het verkeerslicht.

Tegelijk oversteken / vierkant groen

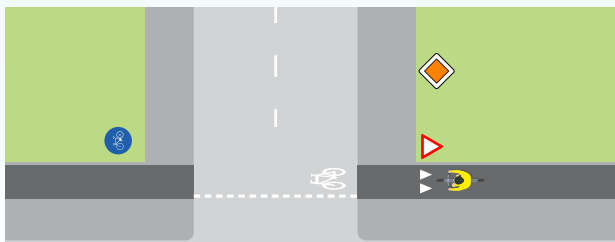
Dit verkeerslicht geeft alle fietsers uit de verschillende richtingen tegelijk groen licht om over te steken. Andere weggebruikers hebben rood. Er kunnen dus geen conflicten ontstaan met auto's, bussen, ... Fietsers mogen het hele kruispunt gebruiken en ook diagonaal oversteken.

Oversteekplaatsen

Als er een oversteekplaats voor fietsers is, moet je hier gebruik van maken. Er zijn 2 soorten oversteekplaatsen:

- Een fietsoversteekplaats waar je geen voorrang hebt, herken je aan twee parallelle onderbroken strepen, gevormd door witte vierkanten of parallellogrammen of een verbindingsmarkering met fietslogo (zoals op onderstaande figuur). Andere bestuurders zijn niet verplicht om jou voorrang te verlenen als je op een fietsoversteekplaats wil oversteken, tenzij je al aan het oversteken bent.

- Een fietsoversteekplaats waar je voorrang hebt, herken je aan de fietspadmarkering, vaak staat de voorrang ook duidelijk aangegeven zoals op de tekening:

Waar er geen oversteekplaats voor fietsers is, kan je het zebrapad gebruiken. Als je afstapt en te voet oversteekt, word je bovendien als voetganger beschouwd en heb je voorrang op de voertuigen die het zebrapad naderen. **Rijdend op de fiets heb je die voorrang dus niet!**

Algemene voorrangsregels

Voor fietsers gelden in principe dezelfde voorrangsregels als voor andere bestuurders. Je moet dus extra voorzichtig zijn bij het oprijden van een kruispunt om alle ongevallen te voorkomen, zelfs als je geen voorrang moet verlenen. Algemeen geldt dat je voorrang moet verlenen aan bestuurders die van rechts komen, tenzij andere voorrangsregels en verkeerstekens iets anders opleggen. Ook wanneer je een manoeuvre uitvoert (bijvoorbeeld van rijstrook veranderen of rechtsomkeer maken) moet je voorrang verlenen.

Enkele bijzonderheden:

- Als je aan het einde van een fietspad de rijbaan oprijdt om rechtdoor te rijden, dan wordt dit niet als een manoeuvre beschouwd. Je hebt dan voorrang ten opzichte van de achteropkomende bestuurders op de rijbaan.
- Maar wanneer het fietspad doorloopt en je het fietspad verlaat om van richting te veranderen, om in te halen of om langsheen een hindernis te rijden, dan moet je wel **voorrang geven aan de bestuurders op de rijbaan.**
- Als je op het fietspad rijdt heb je voorrang op de bestuurders die dit fietspad oversteken.

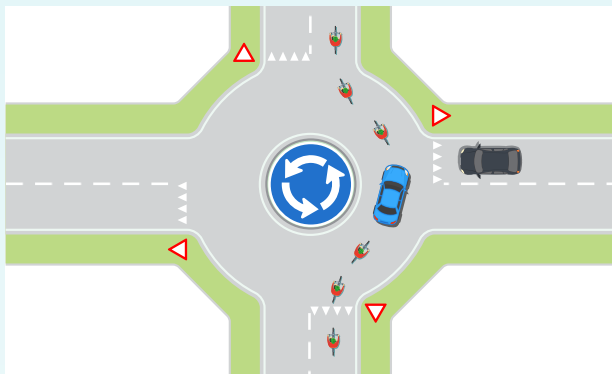

Tramsporen

Opletten geblazen! Een tram heeft altijd voorrang, maar ook de tramsporen zelf kunnen gevaarlijk zijn door gladheid of door erin vast te raken. Probeer ze daarom zo recht mogelijk te kruisen. En ook: durf tussen de twee tramsporen te fietsen en niet op de rechterkant, naast de sporen. Tussen de sporen heb je meestal meer plaats.

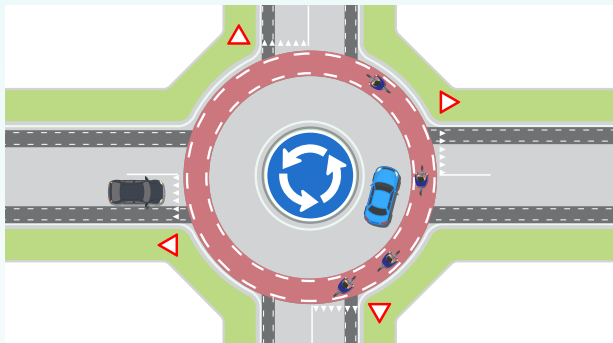
Rotondes

Afhankelijk van het type rotonde gelden er andere regels.

Aan de rotonde zonder fietspad geef je voorrang alvorens de rotonde op te fietsen. Op de rotonde fiets je in het midden van de weg en heb je voorrang ten opzichte van de weggebruikers die de rotonde willen oprijden.

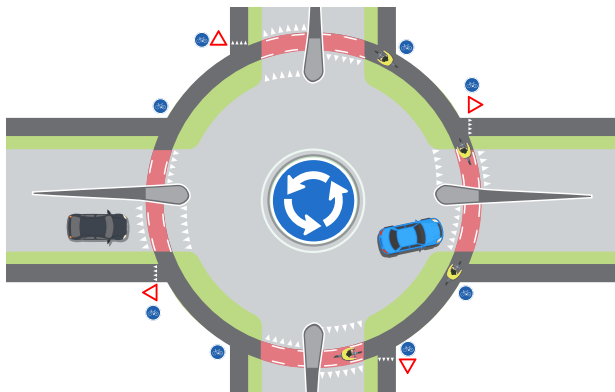

Aan de rotonde met fietspad geef je voorrang alvorens de rotonde op te fietsen. Daarna volg je het fietspad en heb je voorrang ten opzichte van de weggebruikers die de rotonde willen oprijden of verlaten.

Hier maakt het fietspad geen deel uit van de rotonde. Als fietser moet je, zoals de borden en haaiantanden aangeven, voorrang geven aan de voertuigen die de rotonde oprijden of verlaten.

Ook bij dit laatste voorbeeld maakt het fietspad geen deel uit van de rotonde, maar de signalisatie, met de doorgetrokken fietspadmarkering, geeft aan dat je als fietser voorrang hebt op de voertuigen die de rotonde willen oprijden of verlaten.

Inhalen of voorbijrijden

Inhalen van voertuigen in beweging doe je altijd langs links. Alleen wanneer een bestuurder aangeeft dat hij naar links wil afslaan, dan mag je die langs rechts inhalen.

Als fietser mag je stilstaande voertuigen langs rechts of langs links voorbijrijden. Maar van zodra de voertuigen terug beginnen rijden, mag je de file enkel langs links inhalen.

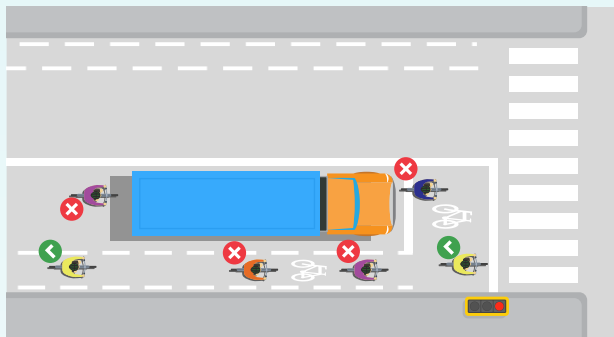
LET OP! Denk bij het voorbijrijden in het bijzonder aan het gevaar van de dode hoek waarbij een bestuurder opnieuw vertrekt of een manoeuvre uitvoert zonder de fietser gezien te hebben.

Dode hoek

De dode hoek is de ruimte rond een voertuig waar de bestuurder je niet kan zien. Je kan dus worden aangereden zonder dat de bestuurder dat in de gaten heeft. Als fietser ben je in dat geval meestal kansloos. Het is dus belangrijk te weten waar de dode hoek zich rond een (vracht)wagen bevindt, en uit die gevarezone te blijven.

- Zet je nooit vlak voor of naast de cabine van een vrachtwagen.
- Fiets of wacht aan een kruispunt niet naast de laadbak of oplegger van een vrachtwagen.
- Ga nooit achter de laadbak of oplegger van een vrachtwagen staan.
- Blijf altijd minimum 3 m rechts achter een vrachtwagen als die aan een kruispunt vertraagt of staat te wachten voor het rode licht.
- Zet je ver genoeg naar voor in de opstelstrook voor fietsers als je als eerste aan een kruispunt komt.
- Maak altijd oogcontact met een vrachtwagenbestuurder aan een oversteekplaats. Geef elkaar een teken voor je oversteekt.
- Laat een vrachtwagen altijd voorgaan of stop als hij een rotonde wil verlaten of oprijden. Als fietser zit je bijna altijd in de dode hoek op een rotonde.

Goede gewoontes

Onthoud ook deze goede fietsgewoontes/plichten:

- Tijdens het rijden moet je altijd je stuur vasthouden en je voeten op de pedalen.
- Je mag tijdens het rijden geen gsm in de hand gebruiken.
- Je mag je niet laten voorttrekken.
- Je hond uitlaten terwijl je zelf op de fiets zit, is verboden.
- Steek indien mogelijk je arm uit als je wil afslaan.
- Maak oogcontact met andere weggebruikers bij een manoeuvre.
- Je luistert tijdens het fietsen best niet naar muziek via een hoofdtelefoon of oortjes. Het is niet verboden, maar kan zeer gevaarlijk zijn omdat je andere weggebruikers niet hoort.

LET OP! Glasje op? Een avondje uit met de fiets? Voor fietsers gelden dezelfde alcohollimieten als voor automobilisten. Dronken fietsen is dus verboden.

Deze brochure werd opgemaakt in april 2023 en is terug te vinden op www.vlaanderen.be/publicaties/veilig-fietsst-het-langst-praktische-gids. De wegcode staat net als uw fiets niet stil. Voor meer en de meest recente informatie kan u onder andere terecht op:

- www.vlaanderen.be/mobiliteit-en-openbare-werken/te-voet-fiets-bromfiets
- www.veiligverkeer.be/weggebruikers/fiets/
- www.fietsersbond.be/publicaties/de-wegcode-voor-fietsers
- www.fietssnelwegen.be

V.V.: ir. Filip Boelaert, secretaris-generaal, Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Koning Albert II-laan 20 bus 2, 1000 Brussel.
© 2023 Vlaamse overheid – Departement Mobiliteit en Openbare Werken

DEPARTEMENT
MOBILITEIT &
OPENBARE
WERKEN